

РАЗОМ ІНЄЙНЄМ

Щомісячна газета Черкаського обласного благодійного єврейського фонду „Турбота поколінь – Хесед Дорот”

Видається з грудня 2000 року.

Ав – Елул 5785 серпень 2025

№8(284)

Місяць Елул

Місяць Елул – шостий місяць від Нісану та останній місяць року (рахунок років ми ведемо від першого дня місяця Тішрей). В єврейській традиції Елул – місяць прощення та милосердя, місяць підготовки до „Грізних днів” (або „Днів трепету”), тобто до десяти днів, що починаються з Рош а-Шана і завершується Йом-Кіпуром, з 1 по 10 Тішрея.

Ці дні отримали таку назву, по-перше, тому, що йдуть безпосередньо за місяцем Елул, перетворюючи його на підготовчий етап до днів суду. По-друге, є суттєві історичні причини. 40 днів відокремлюють перший день Елула від Судного Дня (Йом-Кіпура). Як відомо, Моше-рабейну розбив Скрижалі Завіту, коли спустився з гори Сінай і побачив, що євреї поклоняються золотому тільцю. Моше молився перед Вс-вишнім і благав Його пробачити народ Ізраїлю. Прощення було дано, і в перший день місяця Елул Вс-вишній наказав Моші знову піднятися на Сінай, щоб отримати другі Скрижалі. Це перебування Моше на горі тривало 40 днів, і десятого Тішрея, в Йом-Кіпур, він спустився з гори і сповістив народ, що Б-г вибачив їм їхній гріх. З тої пори і по сьогодні ці дні, починаючи з 1-го Елула, вважаються часом, коли Вс-вишній особливо до нас прихильний, коли Він охоче приймає наші молитви і прощає гріхи. Елул – місяць, коли шлях до праведності найлегший і найпростіший.

Починаючи з першого і до 28 Елула включно після ранкової молитви прийнято сурмити в шофар. Звуки шофара покликати розбудити серця людей, підштовхнути їх до каяття напередодні Грозних днів. Це трублення наказано не Торою, а давнім єврейським звичаєм. Коли Моше піднявся на гору Сінай, щоб отримати там нові скрижалі Завіту, євреї у своєму таборі сурмили в шофар, щоб увесь народ знав, що Моше тимчасово піднявся на Небеса (а не покинув землю назавжди), і через його відсутність не віддався ідолопоклонству. На згадку про це євреї і трублять у шофар з початку Елула, щоб нагадати про те, як Моше піднімався до Вс-вишнього. Це нагадування має пробуджувати в кожному євреї прагнення тшувти – каяття і повернення до Вс-вишнього. Трублять в шофар після завершення ранкової молитви, тому що Моше, свого часу, піднявся на гору Сінай рано-вранці.

Напередодні Рош а-Шана в шофар не сурмлять, щоб відокремити трублення в Елулі, що є давнім єврейським звичаєм, введеним нашими мудрецами, від трублення в Рош а-Шана, наказаного нам Торою.

Назва місяця Елул означає „пошук”. Згідно з Арі-гакадошем, з місяцем Елул пов'язане коліно Гада. У мідраші сказано, що з цього коліна походить пророк Еліягу.

Згідно із звичаєм, у дні місяця Елул прийнято вставати рано-вранці для читання „сліхот”. Час, коли читають „сліхот”, – від півночі до світанку.

У різних громадах єврейського народу склалися різні звичаї. Так, сефардські євреї починають читати „сліхот” рано-вранці першого дня місяця Елул, а ашкеназські – наприкінці останньої суботи перед Рош а-Шана і читають їх аж до Йом-Кіпуру.

„Сліхот” – це збірка піснів (жанр єврейської літургійної поезії, що охоплює різні пісенські, які доповнюють або замінюють частини молитов у синагозі – *ред.*), які містять прохання про прощення за гріхи, які людина здійснила по відношенню до ближніх своїх, і за гріхи перед Б-гом. Сліхот складені єврейськими мудрецами Раши, Рашбамом, Ібн-Езрою. Ці пісні були написані в 600 – 1040 роках. Вони містять вірші з Танаху, які говорять про заслуги наших праотців, заслуги, які мають пробудити милосердя Вс-вишнього до Свого народу. Ми просимо Вс-вишнього змилосердитися над нами, послати нам спасіння і повернути в Сіон. Головна частина „сліхот” – це перерахування 13-ти образів Б-жого милосердя.

У дні, коли читають „сліхот”, ми намагаємося якнайкраще виконувати заповіді – і ті, що стосуються взаємин між людьми, і ті, що стосуються ставлення людини до Б-га, – робити більше добрих справ і більше жертвувати на благодійні цілі.

Алтер Ребе (раббі Шнеур-Залман з Ляд) уподібнив місяць Елул часу, „коли король виходить у поле”, покидаючи свій палац, і „будь-хто може зустріти його, а він вітає кожного з благодушністю та прихильністю”.

При написанні листа або при зустрічі з кимось прийнято на закінчення розмови благословляти одне одного побажанням „Ктіва Вахатіма Това!”, що означає: „Щоб тобі на новий рік було винесено та затверджено добрий вирок”.

До ранкової та післяпобуденної молитви додається 27-й псалом. Баал-Шем-Тов встановив звичай читати три додаткові псалми щодня, починаючи з 1-го Елула аж до Йом-Кіпуру. У перший день прочитують псалми 1-3, у другий – 4-6 і т.д., а в Йом-Кіпур прочитують 36 псалмів, що залишилися, тим самим завершуючи всю книгу.

Будучи місяцем самоперевірки, Елул – це гарний час, щоб віддати тфілін та мезузи на перевірку досвідченому сойферу (переписувачу священних сувоїв) та переконатися у їх кошерності.

Ну і, звичайно ж, у місяці Елул відбулися різні події єврейської історії, наприклад:

1-го Елула 2448 р. від Створення Світу (1312 до н.е.) Моше піднявся на гору Сінай, щоб просити у Вс-вишнього прощення за гріх золотого тільця.

17-го Елула 1935 р. у нацистській Німеччині було опубліковано Нюрнберзькі антиєврейські закони.

17-го Елула померли розвідники, які оббрехали Ерець Ізраель. Вс-вишній відказав уготоване розвідникам покарання на 40 днів (адже вони згрішили 8-го Ава, а покарані були 17-го Елула), бо саме 40 днів мандрували вони по Ерець-Ізраель.

25-го Елула було завершено будівництво муру навколо Єрусалиму, здійснене Нехемією. Коли Нехемія бен Хахалья повернувся з вавилонського вигнання до Єрусалиму, він побачив зруйноване місто зі знесеними стінами та спаленими воротами. Пророк зажадав від народу відбудувати стіну навколо Єрусалима, щоб суціль-неєвреї не зневажали Ізраїль.

26-го Елула 1972 р. під час Олімпійських ігор у Мюнхені палестинськими терористами було вбито 11 ізраїльських спортсменів.

27-го Елула 1917 р. Зеев Жаботинський та Йосип Трумпельдор створили в Палестині єврейське ополчення, яке захищало єврейські поселення від набігів арабських банд.

29-го Елула 1944 р. було засновано „Єврейську бригаду” – підрозділ британської армії під час Другої світової війни.

І насамкінець... Як відомо, свято Роша а-Шана (1 Тішрея) – це шостий день Творіння. Отже, створювати наш світ Вс-вишній почав ще 25 Елула. Хоча (чергова загадка!) ніякого Елула тоді ще не було...

За матеріалами веб-сайтів Інтернету.

Музика у Єрусалимському Храмі

Ми маємо дуже мало достеменно відомих свідчень про музику, що звучала в Єрусалимському Храмі. Мішна розповідає про те, що був Храмовий оркестр, як виглядали музичні інструменти та окремі історії про мелодії. Хтось почує їх чи то уві сні, чи під час медитації при вивченні Тори. Сучасне професійне музикознавство доводить, що ці мелодії цілком можуть мати відношення до музичних культур середньовіччя, але аж ніяк не до епохи Храму. Історичні документи свідчать про інші закони побудови музичних творів у той період. Оцінити безглуздість сучасних результатів досліджень у цій сфері допоможе простий приклад. Середньостатистична людина сьогодні просто потоплає в океані найрізноманітніших мелодій. На питання, що йому відомо про музику хоча б XV або XVI століття, він, швидше за все, не відповідь нічого певного, бо сучасна музика, хоча і сягає своїм корінням в ту епоху, проте, дуже сильно контрастує з музичними творами того періоду. Вони відповідали зовсім іншим естетичним і духовним потребам людей, і, відповідно, будувалися за іншими законами, тому, для сучасної людини ті мелодії або незрозумілі, або просто нудні і нецікаві. А вже розрізнити належність мелодії до того чи іншого історичного періоду на слух сьогодні може навіть не кожен фахівець, особливо якщо йдеться про музику віддалених епох.

Тепер трохи про музичні інструменти, на яких левіти виконували музику в Храмі. Існує згадка про те, як називалися музичні інструменти Єрусалимського Храму. На жаль, зараз неможливо стверджувати, що вони відповідають сучасним. У першому розділі трактату „Брахот” Вавилонського Талмуду розповідається про те, що цар Давид ставив на вікно своєї кімнати кінояр, який будив його опівночі. У сучасному уявленні кінояр – це скрипка. Але інструмент, що описується в Талмуді швидше схожий на арфу, хоча на сучасному івриті арфа – „невель”. Причому, коли ми дивимось на перелік назв музичних інструментів Храму ми зустрічаємо і кінояр, і невень. Зали-

шається тільки припускати, що саме мається на увазі під кожним з цих слів. Чим же може бути викликана така розбіжність?

Всі музиканти знають, що краса та якість звучання будь-якого музичного інструменту в основному залежить від матеріалу, з якого він виготовлений. Про відмінності якості сучасних та давніх матеріалів достеменно відомо. Якщо дерево, з якого зроблена середньовічна скрипка, проіснувало сотні років, практично не зазнає природних руйнувань, то сучасне починає руйнуватися через 50-70 років. І це при тому, що воно зазнавало багаторічної обробки та просушування. Чим більший вік інструменту, тим менше матеріал, з якого він зроблений, схильний до руйнівних факторів. Швидше за все, це залежало не тільки від загальних природних і екологічних умов, але також і від здібності людини „бачити” якісний стан природних матеріалів. Є думка, що в часи існування Храму, таких людей було набагато більше, і ця здатність „бачити” була досить звичайною справою. І головне – вони бачили, наскільки поєднуються різні матеріали одне з одним.

Говорячи про музичні інструменти Єрусалимського Храму, можна з упевненістю сказати, що вони мали максимально кращу якість звучання. Проте резонанс може бути і таке твердження, що, хоч і багато залежить від якості музичного інструменту, але головне все-таки це майстерність виконання. В руках видатного музиканта „звучить” навіть не дуже хороший інструмент, і з цим важко не погодитися, якщо йдеться, скажімо, про класичну музику, яку музикант освоював протягом багатьох років, вивчаючи не тільки теорію цієї музики, але й традиції її виконання та інтерпретації.

Виконання музики у Храмі було лише частиною служіння. У Храмі не було музикування у сучасному розумінні. Ніхто не міг „пограти щось для себе”. В момент виконання левіти-музиканти отримували пророцтво і виконували виключно ту музику, яку їм „посилали” небеса. І це одне з неймовірних чудес Храму. Музика в Храмі була не-

Вітаємо

вчителів, учнів та їхніх батьків з початком нового навчального року! Бажаємо учням – успіхів у навчанні, вчителям – творчих удач на ниві освіти, а батькам – терпіння.

Проект «Безпечний крок»: турбота, що допомагає зберегти рівновагу життя

У світі, де кожен день приносить нові виклики, а турбота про здоров'я набуває особливої цінності, питання безпеки для людей похилого віку стає надзвичайно актуальним. Адже одне необережне падіння може змінити не лише плани на день – воно здатне вплинути на якість усього подальшого життя. Саме з цією метою в межах онлайн-програми „Давай підключимось” Черкаського обласного благодійного єврейського фонду „Хесед Дорот” було започатковано новий проект „Безпечний крок”.

Ця ініціатива покликана не лише інформувати, а й навчити, як запобігти падінням, зберегти впевненість у руках, підтримати активність і душевну рівновагу. Шостого серпня 2025 року, відбулося перше, вступне заняття, яке провела досвідчена реабілітологиня Юлія Бардіна. Вона детально ознайомила учасників з метою проекту, його завданнями та структурою, наголосивши на важливому: падіння – це не дрібниця, а реальна загроза здоров'ю. Вони можуть спричинити травми, обмежити фізичну мобільність, а подекуди навіть призвести до втрати незалежності та впевненості в собі.

Але проект „Безпечний крок” – це не про страх. Це про силу. Про знання, які дають відчуття контролю над власним тілом. Про вправу, що зміцнюють не лише м'язи, а й віру в себе. Про те, як прості навички допомагають залишатися активними, життєрадісними та впевненими у кожному своєму русі.

Попереду – практичні тренування, індивідуальні консультації, корисні поради та живе спілкування з фахівцем. Участь в проекті – це шлях до самостійності, до нових кроків без страху впасти.

Запрошуємо приєднатися до проекту „Безпечний крок”. Разом ми зробимо ваше життя безпечнішим, комфортнішим і більш повноцінним. Адже ваше здоров'я – наш найвищий пріоритет.

Вікторія Сельова, кураторка програми «Давай підключимось».

Свято Героїв Хібукі

27 липня 2025 року в стінах Черкаського обласного благодійного єврейського фонду „Хесед Дорот” відбулася подія, на яку чекали з трепетом і надією. Урочисте закриття курсу Хібукі-терапії перетворилося на справжнє свято душі – яскраве, зворушливе, сповнене дитячого сміху, сліз радості й щирих обіймів.

Це був фінал подорожі під назвою «Свято Героїв Хібукі: Місія „Суперсила Емоцій”» – чарівної мандрівки у світ почуттів, яку діти пройшли разом із пухнастим другом і надійним порадиником – песиком Хібукі. Але водночас – це був і початок: початок глибокого розуміння себе, свого серця і своїх емоцій.

Протягом трьох місяців маленькі учасники знайомилися з усім спектром людських емоцій. Вони вчилися розпізнавати страх і тривогу, гнів і сум, радість і здивування. А головне – не ховати їх у собі, а приймати, висловлювати, проживати. Це був не просто курс – це була внутрішня трансформація, шлях до себе.

Свято розпочалося урочисто: символічна червона доріжка чекала на своїх маленьких зірок. Під звуки святової музики діти – вже справжні випускники Хібукі-школи – з гордістю крокували нею, тримаючи своїх песиків за лапки й сяючи усмішками. На кожного чекала конфедератка, медаль „Супергерой емоцій” і, що найцінніше, – визнання їхньої внутрішньої сили.

Та головне випробування чекало попереду – символічна „Місія Героїв Емоцій”. Але це не було змагання. Це була мандрівка, у якій не треба було перемагати когось іншого – лише зустрітися з собою справжнім. Діти виконували завдання, які відкривали їм надзвичайне: кожна емоція – це не ворог, а союзник.

Гнів – це здатність захистити себе. Страх – сигнал про обережність. Сум – глибина, яка дає розуміння. А радість – крила, що піднімають нас над буденністю. Діти вчилися говорити почуттями – не словами, а мімікою, рухом, жестом. І в цьому було справжнє чарівництво.

Під час зворушливого етапу „тихої сили” кожен мав відповідати на просте, але важливе запитання: „Як я можу заспокоїти себе, коли мені важко?” Хтось обирав глибоке дихання, хтось – обійми подушки, а хтось – тиху розмову з Хібукі. І кожна відповідь була правильною. Бо вона йшла зсередини, від серця дитини.

(Продовження на стор. 4)

від'ємною частиною його самого, і вона, на жаль, пішла разом з ним. У Храмі не музиканти творили музику, а музика творила музикантів, вона їх „вела”.

Храмові мелодії мали ще одну дивовижну властивість: вони подобалися всім, хто їх чув. Нам важко собі це уявити, бо кожна людина має свій, глибоко індивідуальний музичний смак, задовольнити який може лише дуже особистий набір музичних інтонацій та ритмів. І завжди виходить так: те, що подобається одному, в іншого може викликати протилежні відчуття та емоції. Тому зараз немає такої музики, яка подобалася б усім.

Храмовий оркестр – це перший у світі оркестр, який виконував духовну інструментальну музику. Немає жодних свідчень про існування оркестрів до нього. У Стародавньому Єгипті були інструментальні ансамблі, що супроводжували процес ідопослужіння. Але це не були оркестри у строгому розумінні цього слова. Як приклад можна навести таке: дуже часто любителі музикування, збираючись разом, приносять із собою різні музичні інструменти, щоб пограти улюблені мелодії. Утворюється подібність до ансамблю. Але такий ансамбль принципово відрізняється від професійного музичного ансамблю, який збирається для реалізації концертної діяльності. Професіонали уважно підбирають концертний репертуар для виступів, репетирують перед виступом, відточуючи свою виконавську майстерність, для досягнення індивідуального звучання та виконання, яке зможе виділити його в „очах” слухачів з числа подібних ансамблів. Одне із творчих завдань такої діяльності – знайти чи виховати свого слухача. Це побутовий приклад, але він дозволяє відчувати різницю між двома якостями ансамблів – аматорським та професійним.

Тим не менш, основна відмінність оркестру від ансамблю в тому, що ансамбль – поєднання різних музичних інструментів, що існують самостійно одне від одного. Оркестр – єдиний організм, де кожен інструмент – це органічна частина цього цілого. Тому ансамбль

(Продовження на стор.2)

(Закінчення. Початок на стор.1)

може складатися практично з будь-якого набору інструментів, набір же інструментів у складі оркестру конкретний і точний.

Існує два види оркестру: оркестр, що складається з чотирьох чи п'яти груп, що поєднують однорідні за характером інструменти (група струнних, група дерев'яних духових інструментів, група мідних духових інструментів, група ударних інструментів та група інструментів, що солюють). Такі оркестри мають дуже потужне, що підкоряє увагу і волю слухачів, звучанням, де кожен голос — це лише частина загального звучання, яка не має самостійного значення.

Музика у Єрусалимському Храмі

Єврейські композитори, чомусь, процвітали у створенні музики для оркестрів другого типу, де кожен інструмент існував, як самостійний голос, і мав свою музичну партію. Саме такий оркестр і був у Храмі. Оркестр, де кожен музикант — це особистість та індивідуальність. Але при цьому всі реалізують спільну ідею.

Мішна повідомляє з яких саме інструментів складалося ядро храмового оркестру: невели — не менше двох і не більше шести; сопілки — не менше двох і не більше дванадцяти; „абут“ (мабуть, щось на кшталт флейти) — тільки один;

труб — не менше двох, до яких можна додати скільки завгодно; кінорів — не менше дев'яти і додати можна скільки завгодно; цильцаль (на зразок мідних тарілок) — лише один. Крім того, вказується кількісний склад хору левітів: не менше дванадцяти, а максимальна кількість співаків не обмежувалася. Цікаво, що до цього хору також допускалися і діти, голоси яких надавали звучанню особливої краси.

Храмова музика мала величезну духовну силу. Є свідчення, що під час служби в Храмі деякі помирали, бо сила музики була значнішою, ніж си-

ли, що утримують душу в тілі людини. Нам зараз важко собі це уявити, оскільки сучасна музична практика може викликати у слухача хіба що лише приплив чуттєвих відчуттів чи зміну емоційного стану.

І все ж, як уявити яка музика звучала в Храмі? Якщо ваша фантазія дозволить вам поєднати в одну мелодію всю музику у світі (китайську, японську, тайландську, українську, англійську, іспанську, американську, африканську, австралійську і т.д.), і ви цю мелодію зможете почути своїм внутрішнім слухом, то у вас є шанс уявити собі звук. Спробуйте. Можливо, у вас щось і вийде.

Олександр Айзенштадт.

Кесар Олександрович Білиловський

Українську культуру створювали не лише українці за національністю. Хоча більшість євреїв інтегрувалися в мовно-культурне середовище міста та в культуру імперії, тобто в російську, була ціла плеяда талановитих особистостей, чия творчість стверджувала право писати мовою того народу, серед якого жили, працювали і навчалися.

Кесар Білиловський — доктор медицини, поет, редактор, перекладач єврейського походження, який симпатизував українському національному відродженню і був серед тих українських євреїв, які долучилися до творення української культури.

Кесар Олександрович Білиловський, наш земляк, народився 4 березня 1859 р. в селі Стополівка [Золотоніського повіту Полтавської губернії](#) (нині село Вознесенське, Золотоніського району, Черкаської області) у родині фельдшера єврейської лікарні.

Після закінчення гімназії в Полтаві навчався в Лейпцизькому та Віденському університетах. Медичну освіту завершив у Німеччині, в Ієнському університеті, захистивши дисертацію на звання доктора медицини й хірургії в 1883 р. З 1885 р. К. Білиловський служив лікарем у різних містах Росії — Петропавловськ (Казахстан), Петербург, Петрозаводськ Олонецької губернії.

Свої поезії друкував в альманасі „Нива“, в галицьких журналах

У Тель-Авіві, де перетинаються вулиця Бограшів та бульвар Бен-Ціон, стоїть невеликий пам'ятник. На ньому вибито імена понад сотні людей. Але це не жертви погрому чи якоїсь небезпечної хвороби. У всіх цих людей одна дата смерті — 9 вересня 1940 р., і вони загинули від бомбардування міста італійськими літаками. Але як італійські пілоти дісталися до Тель-Авіву?

Тут слід ненадовго заглибитись в історію. Буквально за три місяці до вказаного бомбардування Тель-Авіва Італія оголосила війну Франції та Великобританії. Будучи союзником нацистської Німеччини, і найбільш розвиненою в економічному та військовому потенціалі щодо всіх інших її європейських союзників, Італія спробувала самотужки вести битву за Північну Африку та Близький Схід. З огляду на те, що Франція дуже швидко вийшла з війни, стримуванням Італії на африканському континенті Британії довелося займатися самотужки.

Спочатку італійці досягли певних успіхів. Силами своїх ВПС вони зайнялися знищенням наземної інфраструктури британців, а саме почали бомбардувати порти та нафтопереробні заводи. Серед інших цілей подібного плану в зоні їхнього досягнення виявилася інфраструктура під мандатної Британії Палестини. І вже з липня місяця італійські ВПС почали „прасувати“ цілі в Хайфі, Яффо, Ака та Тель-Авіві. Найбільше діставалося Хайфі, оскільки там знаходився порт, нафтовий

термінал та нафтопереробний завод.

Зокрема, у ході нальотів у 20-х числах липня 1940 р. це приморське місто бомбили цілих дванадцять разів. В ході однієї з атак з десяти літаків на нафтовий термінал і нафтопереробний завод було скинуто 50 бомб, які завдали серйозної шкоди береговій інфраструктурі. Англіцям, які сильно страждали від нестачі винищувальної авіації, задіяної на європейському театрі військових дій, довелося терміново посилювати своє авіаційне угруповання в Палестині.

В районі гори Кармель британці розташували свою авіабазу, з якої винищувачі почали вилітати на перехоплення італійських бомбардувальників. Їхнє завдання дещо спрощувалося тим, що італійці не мали відповідних літаків для супроводу своїх бомбардувальників. Але для тих, хто в ході повітряного бою перебував на землі, такий стан справ ніс велику небезпеку. Справа в тому, що звичайною практикою того часу було побачивши небезпеку просто скидати бомби і, полетівши таким чином бомбардувальник, спробувати уникнути переслідування.

Саме така ситуація сталася 9 вересня 1940 р. у небі над Тель-Авівом. Група італійських бомбардувальників вилетіла з авіабази Додеканес у на-

прямку Хайфи. Але коли до мети залишалося зовсім небагато, вони помітили британські винищувачі, що йдуть їм наперейми. Не маючи можливості повноцінно протистояти супротивникові, італійці змінили курс, спрямувавши свої машини у бік Тель-Авіва, де знаходилася запасна ціль. Але це не врятувало їх від переслідування, і італійські льотчики розвантажили бомбові відсіки літаків над містом.

62 бомби відлетіли вниз, впавши на вулицях Бограшів та Трумпельдор, поряд із театром „Габіма“ та бульваром Бен-Ціон. Сталося це о 16 годині 12 хвилині. Від їхніх вибухів постраждали близько 450–500 людей, з яких за різними даними загинули 107–137 жителів. Інші отримали поранення різного ступеня важкості. Статистика жертв показала, що основну масу загиблих склали євреї, семеро були арабами із навколишніх селищ і один австралець.

Але навіть така значна цифра постраждалих людей могла б бути значно більшою, якби бомбардування сталося дещо пізніше. Справа в тому, що на момент нальоту багато мешканців Тель-Авіва перебували на роботі, а їхні діти сиділи вдома. Коли вивчали наслідки бомбардування, з'ясувалося, що кілька бомб упали прямо на дитя-

товними статтями на теми охорони здоров'я трудящих.

В 1925 р. К. Білиловського відрадили лікарем радянської амбулаторії в м. Решт у Персії (Іран) для обслуговування персоналу радянського консульства. Саме там, у Персії, К. Білиловський створив свій цикл ліричних віршів „Персіянські мотиви“. Прообразом ліричної героїні циклу була Лейла Гафарі — красива молода жінка, мати якої походила з української родини, тоvnими статтями на теми охорони здоров'я трудящих.

Навесні 1932 р. Білиловський повернувся з Ірану. Кілька місяців жив у Москві, а згодом переїхав до Симферополя. Тут займався літературною творчістю, готував до друку окремою книгою свої поезії.

Помер Кесар Білиловський 28 травня 1938 р. Поховали його на цвинтарі Симферополя. Також він залишив дві пісні „В чарах кохання“ („Дайте бо жить“) і „Моя пісня“ (музика Миколи Леонтовича).

Матеріал підготувала Тамара Шапиро.

що здавна жила у Персії, переїхавши туди з Херсонщини.

Навесні 1932 р. Білиловський повернувся з Ірану. Кілька місяців жив у Москві, а згодом переїхав до Симферополя. Тут займався літературною творчістю, готував до друку окремою книгою свої поезії.

Помер Кесар Білиловський 28 травня 1938 р. Поховали його на цвинтарі Симферополя. Також він залишив дві пісні „В чарах кохання“ („Дайте бо жить“) і „Моя пісня“ (музика Миколи Леонтовича).

Матеріал підготувала Тамара Шапиро.

чі майданчики. Якби в той момент там були дітлахи, а вулицями міста прогулювалися батьки з дітьми, жертв бомбардування було б значно більше. І те, що італійські льотчики бомбили місто ненавмисно, для загиблих і постраждалих людей та їхніх родичів абсолютно не служило виправданням.

Жертв цього бомбардування (крім арабів та австралійців) поховали в одній братській могилі. Але, на жаль, ці загиблі не виявилися останніми. Через дев'ять місяців над Тель-Авівом з'явився самотній літак армії Віші — квазінезалежної Франції, повністю підконтрольної Німеччині. Пролітаючи над містом, він скинув бомбу, яка впала прямо на будинок для людей похилого віку, вбивши 13 людей і поранивши понад два десятки. І хоча скупа офіційна статистика каже, що збитки від цього нальоту були мінімальними, мертвим старим цього вже не пояснить.

Довгий час пам'ять про цю трагічну подію перебувала в тіні від набагато страшнішого процесу Другої світової війни — Голокосту. І лише 2000 року настанала черга і для нього. У Тель-Авіві, на місці, що найбільше постраждало від бомбардування, встановили невелику пам'ятку з вибитими іменами всіх загиблих від того варварського дійства. Нині він служить нагадуванням, що під час війни немає безпечних місць, хіба що далеко від лінії фронту де вони перебували.

Едурд Блокчейн.

Національний алефбет

заміжньою жінкою, йому за вироком суду буде застосована смертна кара. Тому зрозуміло, що така істотна зміна статусу, яка стосується інших людей, не може відбуватися без свідків.

Ктуба. Серед численних звичаїв єврейського весілля мудреці не забули забезпечити права жінки. Тому перед хупою чи під час неї наречений приймає різні зобов'язання щодо майбутньої дружини. Ці зобов'язання перераховуються в спеціальному документі, який називається „ктуба“ (шлюбний договір). У ньому також обумовлюється сума, яку чоловік має заплатити дружині у разі розлучення.

Нісуїн. Завершальним етапом весільного обряду є нісуїн, або хупа. Навіть після кидушин, будучи зарученою, наречена ще не стає дружиною в повному розумінні слова, доки не увійде до будинку чоловіка і вони не почнуть спільне життя. Символом будинку чоловіка і таким чином початку сімейного життя є хупа. Існує кілька думок коментаторів про те, що вважається хупою:

1. Наречений вводить наречену до себе в дім, і вони усамітнюються там.
2. Наречений і наречена усамітнюються навіть не в будинку нареченого з метою набуття статусу чоловіка та дружини.
3. Наречений вводить наречену до себе в дім, навіть без усамітнення.
4. Наречений і наречена заходять у особливу будову, свого роду весільний намет, з метою набуття статусу чоловіка та дружини, навіть без усамітнення.
5. Голови нареченого та нареченої покривають (покривалом або талітом) під час семи завершальних благословень.
6. Наречений покриває наречену весільною фатою. Вони вважаються чоловіком та дружиною з того моменту, коли наречена виходить у весільній фаті.
7. Немає особливих розбіжностей між коментаторами, і в кожній громаді хупою називається той звичай, який прийнятий у цій місцевості. Сьогодні звичай ашкеназських громад — враховувати більшість наведених думок. Тому спочатку наречений покриває наречену весільною фатою, потім нареченого та наречену вводять під весільний балдахін, там наречений „присвячує“ наречену і там вимовляють сім весільних благословень, а потім наречений і наречена усамітнюються в окремій кімнаті.

Форма хупи, яка прийнята в наш час — весільний балдахін, натягнутий на чотирьох жердинах — також має особливе значення. Хупа нагадує будинок Авраама, де були входи для мандрівників з усіх чотирьох сторін. Така хупа символізує бажання молодої сім'ї також побудувати свій будинок на основі милосердя та піклування про інших людей.

рабана Яків Шуб.

Що таке хупа і навіщо вона потрібна

Поняття про сімейний союз у всій повноті, що включає різні галахіні і, безумовно, духовні аспекти, з'явилося з даруванням Тори. До дарування Тори звичайною практикою було, що чоловік і жінка зустрічалися на вулиці, і, сподобавшись одне одному, без жодних попередніх процедур переходили до спільного проживання, народжували дітей і т.д. Також не було жодної процедури розлучення. Якщо один із подружжя хотів розірвати зв'язок, він вільно залишав іншого і починав жити власним життям. І тільки в Торі було дано наказ: починати сімейне життя після хупи та кидушин. Відповідно, і розірвати відносини подружжя може лише через розлучення, яке здійснюється за допомогою гета (розлученого листа).

Закони та звичаї, пов'язані з хупою та кидушин, дуже численні. Це свідчить, наскільки велике значення Тора надає сімейним відносинам. У наш час процес створення єврейської сім'ї складається із трьох етапів:

1. Шидушін — процес знайомства молодих людей до того моменту, як вони вирішують одружитися. Цей етап стосовно весільного обряду є підготовчим.
2. Кидушин (ерусин) — посвята в дружини (те, що сьогодні відбувається під хупою, коли наречений одягає кільце нареченій).
3. Нісуїн — завершальний етап, коли жінка входить до будинку чоловіка (хупа) і фактично стає його дружиною.

Розберемо коротенько кожен із цих етапів.

Шидушін. У Талмуді (Кидушин 12 б) сказано, що заборонено одружуватися з жінкою без попереднього етапу знайомства — шидушін, оскільки це є нескромним.

Коли наприкінці процесу знайомства молоді люди вирішують стати чоловіком і дружиною, на честь цієї події влаштовують святкову церемонію, заручини. Так роблять багато хто. Часто церемонія супроводжується трапезою, хоч це не обов'язково. Сьогодні багато хто не називає цю церемонію „ерусин“. Але слід зазначити, що ця назва не зовсім правильна. Не слід плутати ерусин-заручини з частиною весільної церемонії ерусин, про яку було сказано вище, коли жінка присвячується чоловікові.

Деякі називають цю церемонію заручин „ворт“, що у перекладі з ідиш означає „слово“. Тобто, сторона нареченого і сторона нареченої ніби дають одне одному слово, що молоді одружаться. Іноді родини влаштовують ворт у вузькому колі близьких родичів, а вже потім організують окрему святкову церемонію, на яку запрошують гостей.

Кидушин (Ерусин), який теж складається з кількох етапів.

Посвячення. Перша частина весільної церемонії. У Мішни (Кидушин 2а) сказано, що чоловік „набуває“ дружини трьома шляхами:

грошима, документом чи подружньою близькістю. Сьогодні встановлено, що кидушин здійснюється так: наречений каже: „Ось ти присвячуєш мені за дружину цим кільцем за законом Моше та Ізраїля“ і надягає кільце на палець нареченій. Так вона стає меораса (зарученою). Це особливий статус: вона призначається нареченому та заборонена іншим. Тепер молоді люди можуть розлучитися лише через розлучення за допомогою гета. Але жити разом їм дозволено лише після завершення наступного етапу весільного обряду — нісуїн, про який йтиметься нижче.

Існує кілька пояснень, чому прийнято „присвячувати“ дівчину за дружину саме за допомогою кільця. У Сефер Матамім сказано, що кожне покоління виходить з іншого подібно до ланок ланцюга. Тому прийнято, що наречений дає нареченій обручку в надії, що вони стануть ланками в ланцюзі поколінь і удостойяться безлічі нащадків, які продовжать цей ланцюг і не дадуть їй перерватися.

Благословення. Мудреці ухвалили, що виконанню заповіді кидушин має передувати спеціальне благословення. Вже ранні коментатори Тори відзначають своєрідність цього благословення. Воно каже, що Вс-вишній заборонив нам кровозмішення та деякі інші зв'язки, але дозволив близькість з дружинами після обряду хупа та кидушин. Зазвичай, благословення на те, що заборонено, не вимовляються. Але в даному випадку мудреці вважали за потрібне встановити спеціальне благословення.

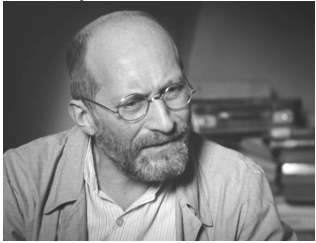
Свідки. Невід'ємною частиною процедури кидушин є присутність двох кошерних свідків. Тобто, навіть якщо наречений зробив усі необхідні дії, а саме вимовив необхідні слова і надів обручку нареченій на палець, а та у свою чергу погодилася взяти обручку і вийти за нього заміж, вони не стануть чоловіком і дружиною, якщо при цьому не були присутні два кошерні свідки.

У єврейському Законі існує кардинальна різниця між звичайною функцією свідків, наприклад, під час укладання фінансових угод, та функцією свідків у процедурі кидушин. Під час укладання угод функція свідків — засвідчити істину, наприклад: хто позичив гроші, хто має, яку суму тощо. Але якщо обидві сторони згодні, і між ними немає протиріч, і одна сторона визнає, що зобов'язана заплатити іншій стороні, то необхідність свідків відпадає. З кидушин справа інакша, тут присутність свідків є невід'ємною частиною самої процедури. І якщо не було кошерних свідків, то навіть якщо наречений та наречена готові визнати себе чоловіком та дружиною, це нічого не означає. Причина в тому, що кидушин змінює статус чоловіка та жінки, тепер вони одружені. Ця зміна стосується не тільки самого подружжя, а й усіх інших людей. Наприклад, якщо тепер інший чоло вік вступить у близькість із цією

П'ять видатних євреїв-педагогів

Дитинство і юність – це ті періоди у житті людини, коли на них значно впливають дорослі люди, що є поруч. У кожній юній особистості прихований величезний потенціал, який і покликаний відкрити вчителі. Саме їхня робота є доленосною для цілих поколінь людей.

Багато єврейських педагогів залишили помітний слід в історії, ставши воїнами героями духу, джерелами педагогічних ідей і досвіду.

Януш Корчак. Ця людина, яка є видатним польським педагогом, лікарем, письменником, відома багатьом. Ерш Хенрік Гольдшміт, таке його справжнє ім'я, народився у Варшаві 22 липня 1878 р. в єврейському сімействі успішного адвоката. Рання робота репетитором допомогла проявитися в нього таланту педагога, який вмів знайти до своїх учнів особливий підхід.

А ще він зарано почав писати статті на педагогічні теми. І навіть поступивши на медичний факультет університету, не перестав займатися творчістю, створивши п'єсу „Яким шляхом?“, яку надіслав на конкурс під псевдонімом Януш Корчак.

Головною справою життя Гольдшміда стала медична практика, якою він займався до 1910 р. Цього року він став директором „Будинку сиріт“, де жили та виховувалися єврейські діти. Саме тут він реалізовував принципи своєї гуманної педагогіки, пріоритетом якої стало моральне виховання. Його вихованці з непростого долею у процесі праці навчалися взаємодопомоги, справедливості, розвивали почуття відповідальності.

Після важких воєнних років Першої світової Януш Корчак повернувся в „Будинку сиріт“, щоб не просто реалізовувати свої педагогічні проекти, а любити, спостерігати дітей, не давлучи на них. А ще бути чесним перед самим собою, а отже, і перед дітьми, і пізнавати себе. Його відомі п'ять заповідей Вчителя увійшли в історію педагогіки як основні принципи виховання.

„Будинку сиріт“ продовжував працювати під час Другої світової війни. Проте, навіть високий авторитет Корчака не врятував його вихованців від переселення у Варшавське гетто, а згодом і від загибелі. Влітку 1942 р. діти і 10 педагогів були відправлені в концтабір Треблінка, де Старий Лікар разом з дітьми мученицькою смертю загинув у газовій камері.

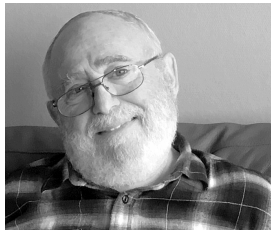
Дітмар Розенталь. Майбутній великий мовознавець народився у польському місті Лодзь 24 лютого 1900 р. в єврейській сім'ї германофіла та економіста Ельяшива Мойсейовича та домогосподарки Іди Ушерівни. Цікаво, що в дитинстві батько спілкувався зі своїми синами німецькою, а мати – польською. А ось російську

мову Дітмар вивчив у шкільні роки. Згодом в Московському університеті почав кар'єру лінгвіста з італійської. Загалом знав 12 мов. Ставши вже відомим фахівцем жартував про власну патологічну здатність до мов і таку ж грамотність.

Педагогічну діяльність розпочав у 1920-ті роки з викладання в школі II ступеня, потім на робітфаку ім. Артема, потім у МДУ, де навчав студентів польської мови, створивши їм самовчитель і словники. Проте, перш за все, працями Дітмара Розенталя досі користуються вчителі російської. І це не дивно, адже він вважається одним із реформаторів російського правопису.

Студенти з трепетом ставилися до інтелектуального, порядного, розумного і доброго професора, розповідаючи про нього легенди. Будучи справді еталоном граматної мови, він не відрізнявся мовним снобізмом, а своїм учням не ставив оцінку нижче за чотири бали.

Дітмар Еліяшевич мав високий авторитет у студентів, викладачів, директорів Центрального телебачення. Розенталь був і досі залишається маяком грамотності, головним орієнтиром у морі російської мови.

став, присвятив своє життя вивченню психології та педагогіки, працюючи згодом шкільним учителем етики та креслення.

Зацікавившись феноменом геніальності у середині 1960-х, почав вивчати розвиток інтелекту людини, штудуючи біографії сотень видатних людей. У результаті Полгар дійшов висновку, що талант, наприклад, Моцарта чи Гауса – це не вроджене, а придбане в результаті методичного навчання якістю, яку слід розвивати з раннього віку. У книзі „Як виховати генія“ звучить думка, що будь-яка здорова дитина може стати геніальною особистістю, якщо з нею займатися з трирічного віку, а у шість років визначити спеціалізацію.

Ласло вирішив довести свою теорію на прикладі своїх дітей. Три його доньки (Жужанна, Софія, Юдіт) в результаті педагогічного експе-

рименту, який здійснили їхні батьки, цілком присвятивши себе дітям, стали видатними шахістами. Найуспішнішою серед них виявилася молодша дочка, яка перемогла у чоловічому чемпіонаті світу.

Ласло Полгар довів свою педагогічну теорію власним життям, виховавши дітей геніальними особистостями, які зішли на світовий шаховий олімп.

Рудольф Штайнер. Майбутній дивовижний педагог, доктор філософії, основоположник антропософії був уродженцем Австро-Угорщини. Рудольф народився 27 лютого 1867 р. у скромній єврейській сім'ї залізничного службовця. Здобув гарну різнопланову освіту, вивчаючи природничі науки, математику, філософію, історію, літературу.

Вже у чотирнадцятирічному віці, допомагаючи своїм приятелям у навчанні, почав замислюватися про освітні проблеми. Так розпочався педагогічний шлях, який призвів його до Вальдорфської школи. Неабиякі здібності Штайнера дозволили йому створити власну педагогіку. Її принципи залишаються актуальними для сучасного світу: прагнути не до знань, а до істини; подавати навчальний матеріал „епохами“; розділяти день на духовну (активне мислення), душевну (танці, музика), креативну (ручну працю у вигляді ліплення, шиття, малювання) частини тощо. Цікавим є його метод навчання дітей у вигляді „душевної економії“, розвиваючи ту діяльність, яка освоюється без внутрішнього опору організму.

Генріх Шаррельман. Цього німецького педагога-реформатора вважали супротивником традиційної освіти, прихильником ідей активного навчання та вільного виховання. Генріх народився у Бремені 1 грудня 1871 р. у єврейській родині. У цьому ж місті, здобувши педагогічну освіту, розпочав свою діяльність.

Працюючи вчителем, активно виступав проти системи навчання, що реалізовувалася у державних школах. Був звільнений, займався літературною творчістю, а згодом протягом семи років керував школою в Бремені. Базовою ідеєю особистісно-орієнтованої педагогіки Шаррельмана стало навчання, що йде назустріч дитині і дозволяє самостійно виправляти власні помилки. Активне навчання, з його погляду, полягало в засвоєнні матеріалу через питання, які ставлять вчителю, який, слідуючи за інтересами учнів, давав їм необхідних зараз знання. Педагог прагнув звертатися, передусім, до серця та душі юної людини, розвивав її естетичне та емоційне світосприйняття. Слід зазначити, що багато педагогічних ідей Шаррельмана спиралася на релігійні та містичні погляди.

Марина Слівіна.

Як євреї гігієну зробили своєю традицією

Євреям, особливо на початку становлення їх як народу, часто доводилося міняти місце проживання, здійснюючи тривалі переходи. Найбільшим випробуванням для них стало 40-річне ходіння Синайськими пустелями, в яких навіть просто вижити ставало подвигом.

Але й після того, як юдеї утворили власну державу, вона будувалася в далеко не найгостинніших місцях. У всі ці періоди євреям допомагало дотримання правил особистої гігієни, зведених до рангу релігійних законів.

Звісно, всі ці правила ставилися більше до ритуальної складової життя єврейського народу. Однак це автоматично призводило до того, що кожна людина, яка дотримувалася цих правил, жила в чистоті, наражаючись в рази на меншу кількість небезпек, що загрожували буквальною звідусіль. Що особливо показово: єврейські релігійні закони про ритуальну чистоту на віки випередили як соціальне законодавство, так і медичну наукову думку.

За прикладами далеко не треба ходити. Ще Тора описує перелік різних видів людських нечистот та всіляких „нарівів“ („виразок“), що утворю-

ються на одязі, будівлях та домашньому начинні. Наявність виразок робила їх носіїв „нечистими“ та вимагала негайної ізоляції та проведення процедури „очищення“. Цей перелік був досить широким, однак, по-перше, це був єдиний спосіб уникнути поширення інфекції, по-друге, ці вимоги актуальні й досі.

Чого саме Вс-вишній вимагає дотримуватися від євреїв:

- обов'язкове миття рук, як перед їжею, так і після неї;
- заборона простим людям спілкуватися з хворими („нечистими“) людьми, вимога до медиків перед та після візиту до хворої людини обов'язково мити руки та міняти одяг;
- заборона дотику (без особливої потреби) до трулів, нечистотам і патологічним виділенням організму;
- визначення досить великої відстані від людських помешкань до кладовищ, сміттєзвалищ, дубилень;
- обов'язкове миття рук після відвідування цвинтаря;
- визначення терміну поховання померлих як мінімально можливе.

Слід нагадати що деякі правила кашруту безпосередньо пов'язані з гігієною. Миття фруктів і овочів, щоб на них не залишалося дрібних комах, так як вживання в їжу суворо заборонено. Заборона на вживання зерна, в якому завелися дрібні комах.

Крім того, єврейські закони зобов'язували щодня прибирати вулиці та базарні площі у містах, а також обладнати в містах лазні. Щоб стимулювати міську владу до подібних заходів, древнім вченим заборонялося селитися у населених пунктах, де не було лазень та лікарів. Самих же вчених, які не бало ставилися до свого одягу та взуття, Талмуд підкреслено засуджував, адже у цьому священному писанні людське тіло розглядалося як священна посудина для носення Б-жого духу.

Що цікаво, всі перелічені правила зовсім ігнорувалися в Середньовічній Європі, що призводило часом до жаклих наслідків. Досить згадати найстрашніші епідемії чуми, які уносили часом до третини населення європейських країн. Відсутність правил елементарної гігієни сприяла швидкому поширенню інфекції та зараженню

великих територій. Люди тоді вимирали цілими містами.

Тільки євреї, які на вимогу тих же європейців жили особняком, страждали від хвороб значно меншою мірою. Вони дотримувалися традиційних правил, через що менше заражались і гинули від інфекційних хвороб. Помістю за це стали звинувачення євреїв у спеціальному розносі зарази, отруєнні джерел питної води та інших зловмисних дій. Підсумком таких нападок стали хвилі погромів, що прокотилися країнами Європи, в ході яких сотні тисяч людей були змушені бігти в інші, більш спокійніші місця. Тисячі євреїв, яким пощастило менше, були просто вбиті звірячим чином.

Вражає, те що знали єврейські мудреці ще з часів давнини, стало ставати очевидним європейським ученим лише в середині 1500-х років. Саме тоді, в 1546 році, Дж. Фракастор висловив припущення, що низка хвороб може мати інфекційний характер, за що, до речі, міг потрапити на багаття інквізиції. Натомість виконання правил елементарної гігієни дозволило єврейському народу зберегти свій генофонд, часом виживаючи у найнесприятливіших умовах.

Едуард Блокчейн.

Історія викрадення літака „Ель-Аль“

Ізраїльська авіакомпанія „Ель-Аль“ вже багато десятиліть входить до найбільш надійних та безпечних перевізників. Причиною цього є не лише відмінний вишкіл персоналу, а й виключно жорсткі заходи перевірки пасажирів, куди входить як ретельний особистий огляд, так і за необхідності їх допит. Розпечених демократією громадян, які поспішають на посадку, подібні заходи часто обурюють, проте працівники авіакомпанії не звертають на це уваги. Вони спокійно виконують свою роботу, знаючи, що кінцевим результатом їхньої праці буде повна безпека пасажирів у польоті.

Причиною таких жорстких заходів, які вже давно вживають співробітники „Ель-Аль“, стала драматична історія, що розігралася в липні-серпні 1968 року. Тоді, 22 липня, літак „Бойнг-707“, що належав цій авіакомпанії, був захоплений терористами з Народного фронту звільнення Палестини.

Події розвивалися так. Пасажирський лайнер із тридцятьма двома пасажирами та командою в десять осіб стартував з італійського аеропорту Леонардо да Вінчі в Римі, взявши курс на Тель-Авів. Ледве літак вийшов на належну йому висоту, як один із пасажирів увійшов у незамкнену пілотську кабінку і почав викукувати незрозумілі фрази, використовуючи понівечену англійську мову. Спочатку перший пілот Одет Абарбанель не зрозумів, чого від них хоче людина, що увійшла в кабінку, і попросив стюардесу вивести його назад в салон.

Ситуація кардинально змінилася, коли той дістав пістолет. Другий пілот Моше Пораз спробував вихопити зброю у злочинця, але спроба виявилася невдалою. Сам Моше, отримавши два удари по голові рукояттю пістолета, знепритомнів. Для кращого ефекту загарбник двічі вистрілював у стелю, а це загрожувало розгерметизацією салону та загибеллю всього літака. Також уламками скла від розбитої лампочки було легко поранено першого пілота Абарбанеля.

Захопивши кабінку пілотів, терорист передав по рації повідомлення в ефір, яке свідчило, що рейс 426 замість Тель-Авіва прямує до Алжиру. Паралельно у пасажирському салоні почали діяти його спільники. Діставши приховану в ручній поклажі зброю, вони наказали пасажирам не залишати своїх місць, попередивши, що інакше вони підірвуть літак. Остаточну ситуацію вирішив закривавлений Моше Пораз, що увійшов до салону. Він підтвердив, що авіалайнера захоплено терористами.

Згодом з'ясувалося, що загарбники належали до ліворадикального руху Народний фронт визволення Палестини, а керував ними Джордж Хабаш, араб-християнин, який мав диплом дитячого лікаря. Однак свої політичні погляди ця людина ставила вище за клятву Гіпократу, що й привело його в стан терористів.

Через годину після захоплення „Бойнга“, борт приземлився в Алжирі. Вдень частина пасажирів, які не були громадянами Ізраїлю, були відпущені та найближчим бортом вивезені до Парижу. Однак двадцять два заручники все ще були в руках терористів. Незважаючи на явну симпатію алжирської влади до палестинців, міжнародний резонанс події змусив їх дещо переглянути своє ставлення до них. Алжирці розпочали переговори із загарбниками літака, результатом яких стало звільнення ще частини заручників. Свободу здобули десять осіб: жінки та діти. Їх через Женеву переправили до Тель-Авіву, де з людьми почали працювати ізраїльські спецслужби.

Однак на цьому ситуація із заручниками зупинилася. Терористи поставили умову: визволення з в'язниць Ізраїлю десятків палестинців, заарештованих за терористичну діяльність. Уряд Ізраїлю, керований Леві Ешколем, категорично відмовлялося це робити, покладаючи відповідальність за долю заручників не на терористів, а на алжирську владу. Паралельно до справи підключилася світова спільнота, генеральний секретаріат ООН та Міжнародна спілка цивільної авіації. Усі вони вимагали від Алжиру активних дій.

Проте у влади країни був свій погляд на те, що відбувається. Переправивши захоплених ізраїльтян у комфортніші умови на одну з армійських баз, алжирське керівництво запропонувало Ізраїлю самостійно домовлятися із загарбниками. Але ізраїльська сторона мала свої правила, і відповіддю Алжиру були лише вимоги до негайного повернення заручників на батьківщину. У безплідних зустрірях звинуваченнях тяжко тяглися тижні.

Перелом у драмі стався у середині серпня. 14 числа Алжиру було оголошено бойкот із боку Міжнародної федерації пілотів цивільної авіації, що призвело до фактичної повітряної блокади цієї північноафриканської країни. Через три дні, 17 серпня, з боку Алжиру надійшло офіційне повідомлення, що захоплених терористами людей обов'язково звільнять, що призвело до зняття бойкоту. Остаточну крапку в драмі поставила заява агентства новин „Рейтер“, в якій було сказано, що у відповідь на звільнення заручників, із ізраїльських в'язниць буде випущена велика група палестинських ув'язнених.

Незважаючи на те, що офіційний Ізраїль спростував цю інформацію, ця угода все ж таки відбулася. 31 серпня практично одночасно обидві сторони розпочали виконання обіцяного. Заручників було відпущено на волю і негайно бортом авіакомпанії „Аліталія“ вивезено до Риму. В Ізраїлі, оголосивши це „жестом доброї волі“, з в'язниць було звільнено 24 араби, хоча в МЗС країни і „відхрестилися“ від прямих домовленостей із палестинцями.

Так успішно закінчилася ця майже півторамісячна драма. Але тепер, щоб уникнути таких неприємних ексцесів, ізраїльський перевізник „Ель-Аль“ робить дуже серйозний огляд своїх клієнтів. І хоча подібна процедура багатьом не подобається, авіакомпанія більше жодного разу не мала серйозних ексцесів, що безпосередньо впливають на безпеку перельотів.

Анна Бок.

Свято Героїв Хібуки

(Закінчення. Початок на стор.1)

А потім відбулася таємна місія доброти: діти шукали, кого обійняти (з дозволу, звісно), ділилися „масажем доброти“, дивилися одне одному в очі, передаючи підтримку через мовчазну посмішку. Це були прості, але дуже глибокі жести, які творять емпатію. Саме вона – головна суперсила, яка рятує світ.

Кульмінацією став спільний творчий проєкт – Мапа Героїв Емоцій. На великому аркуші ватману народжувалися нові світи: Острів Радості, Вулкан Гніву, Пустеля Страху, Планета Спокою, Озеро Суму... У кожного – своя територія, свій маршрут, своя перемога. Разом це був цілий Всесвіт, де кожне почуття має місце, де можна бути різним – і завжди залишатися важливим.

Це було більше, ніж просто гра. Це було відкриття. Діти, які ще нещодавно боялися сказати: „Мені сумно“, сьогодні впевнено вимовляли: „Я злюся“, „Я боюся“, „Я радію“. Вони навчилися говорити про свої почуття – без сорому, без страху, з гідністю.

І ось уже в руках кожного – сертифікат „Супергероя емоцій“ і мініатюрний Кубок. Та справжня нагорода – у серці. Бо тепер вони знають: „Я маю силу. Я знаю, як впоратись. Я не сам“.

Святову частину продовжили яскраві розваги від аніматорів, організовані „Жіночим клубом“ під керівництвом Ганни Дувінської. Сміх, ігри, солодке частвування – усе це стало гідним завершенням глибокої й водночас дуже ніжної подорожі в країну емоцій.

Щиру подяку висловлюємо Валерії Шинкарьовій – кураторці проєкту „Хібуки в освіті“, засновниці освітньої мережі „SOVA kid's space“ та голові громадської організації „Крила“, радниці міської голови з питань освіти. Саме завдяки її підтримці цей курс став можливим у нашій громаді.

Також ми безмежно вдячні Дафні Шарон-Максимов – авторці Хібуки-терапії, людині, що відкрила світ ніжної психологічної підтримки, та Галині Сишук – викладачці, наставниці, людині, яка своєю ширістю й знанням допомагала долати емоційні бар'єри.

Ми не прощаємось. Ми лише завершуємо одну мандрівку, щоб розпочати наступну. Хібуки залишається з нами – як друг, як підтримка, як світло, що не згасає. Бо Герої Емоцій – уже серед нас. І вони готові зміню-

вати світ. М'яко, впевнено. З обіймами. І з любов'ю.
Ірина Олексенко, хібуки-терапевт.

Як запобігти падінням і зберегти якість життя

З роками людина здобуває мудрість, терпіння та внутрішню силу. Але разом із цими життєвими дарами приходять і нові виклики. Один із них – це ризик падінь, що зростає з віком і може стати серйозною загрозою для вашого здоров'я.

Падіння іноді здається дрібницею – особливо коли все закінчується лише переляком. Та, на жаль, буває інакше: один невдалий рух – і вже лікарняне ліжко, тривала реабілітація, біль... А ще важче – втрата впевненості, страх перед кожним наступним кроком.

Єврейська традиція проголошує: турбота – це не обов'язок, а частина життя. Турбота про батьків і дітей, про друзів і сусідів, і, звісно, про себе. Сьогодні ми будемо вести розмову про те, як простими діями та уважністю до себе можна знизити ризик падінь і зберегти активність, гідність і радість руху.

Чому це так важливо? За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, кожна третя людина старша 65 років щонайменше раз на рік падає. А серед тих, кому за 80 – майже кожна друга! Але падіння – це не лише травма тіла. Часто це й психологічна межа: у людини з'являється страх рухатися, вона починає обмежувати себе в пересуванні на вулиці, втрачає віру у власні сили.

Проте, падіння можна уникнути. Для цього варто уважно ставитися до свого здоров'я, до середовища, у якому ви мешкаєте, і не соромитися зверта-

тися по допомогу.

Що допоможе зменшити ризик падіння?

По-перше. Рух – це життя. Регулярна фізична активність зміцнює м'язи, покращує рівновагу й робить тіло витривалішим. Щоденна зарядка, легка гімнастика, прогулянки – усе це має величезне значення. Якщо є можливість – приєднайтеся до групи лікувальної фізкультури або робіть вправ вдома за порадою лікаря.

По-друге. Зір і слух під контролем. Навіть незначне погіршення зору може призвести до того, що людина не помітить перешкоди на підлозі. А зниження слуху впливає на просторову орієнтацію та реакцію. Все це може призвести до небезпечної ситуації. Окуляри й слухові апарати повинні бути зручними і правильно підібраними – це важливо не лише для комфорту, а й для безпеки.

По-третє. Обережно з ліками. Деякі препарати (особливо якщо приймати кілька одночасно) можуть викликати запаморочення, слабкість, зниження тиску. Обговоріть з лікарем, чи не підвищують ваші ліки ризик падінь.

Четверте. Зручне та безпечне взуття для пересування вулицею або домівкою. Це один із найпростіших і водночас ефективних способів профілактики падінь. Саме взуття забезпечує стабільність кроку, підтримку стопи та зменшує ризик послизнутися навіть удома. Особливо важливо оби-

рати взуття з нековзною підошвою, щільною п'яткою, надійною фіксацією на нозі (наприклад, на липучках або шнурках), м'якою, але стійкою основою без високих підборів і платформ.

П'яте. Говоріть про падіння. Якщо ви вже колись падали – це не сором, а привід подбати про себе ще уважніше. Поділіться цим з рідними, координатором у ЧОБЄФ „Хесед Дорот“, сімейним лікарем. Ви не самі – у нашій громаді прийнято підтримувати одне одного.

Безпека починається вдома. Саме у своїй оселі ми проводимо більшість часу – і, на жаль, саме тут найчастіше трапляються падіння. За статистикою, 60% падінь людей похилого віку відбуваються у власному житлі. Причини – банальні: слизька підлога, погане освітлення, недбало залишені речі.

Що можна зробити для профілактики падіння вдома?

Важливо звернути увагу на ванну кімнату. Саме там найчастіше відбуваються небезпечні падіння. Установіть поручні біля унітазу та в душі. Підлога має бути сухою, килимки – тільки з нековзним покриттям. Якщо килимок „тікає“ з-під ніг – краще обійтися без нього.

Освітлення. Важливо, щоб в оселі було достатньо світла. Всі переходи – коридори, сходи, зона біля ліжка – мають бути добре освітлені. Добре працюють нічники або лампи з датчиками руху. Краще більше світла, ніж один крок у темряві.

Порядок і простір. Електричні дроти, килими, стільчики, табуретки та дрібні речі – все, що може стати перешкодою для руху, варто прибрати. Вільний прохід від ліжка до ванної, кухні, виходу з оселі – обов'язковий. Електричні дроти краще прикріпити до стіни, килимки – надійно зафіксувати або прибрати.

Якщо щось треба дістати з верхньої полиці шафи або антресолей – не лізьте на стілець! Краще мати спеціальну „хваталку“ – легкий і недорогий пристрій, який зменшить ризик падіння.

Зручне взуття. Не ходіть по хаті босоніж або в капцях без щільної п'ятки. Ідеально – зручне взуття з нековзною підошвою, яке добре тримається на нозі.

І головне – не бійтеся просити про допомогу. Ми часто соромимось щось попросити: „не хочу турбувати“, „сама упораюсь“. Але безпека – це не тягар, а турбота про себе. Якщо треба встановити поручні, переставити меблі, закріпити килим – зверніться до координатора Хеседу, поговоріть з дітьми або внуками. Завчасно просити допомогу – це не слабкість, а мудрість.

Профілактика падінь – це не про страх. Це про свободу. Свободу вийти на прогулянку, прийти до благодійного фонду, зустрітись із друзями. Свободу бути впевненим у кожному своєму кроці.

Нехай ваш дім буде не лише теплим, а й безпечним. Нехай кожен ваш крок буде впевненим і твердим. Бережімо себе й одне одного!

Штетли Черкащини

(Продовження. Початок в №1 (277), 2 (278), 3(279), 4(280), 5(281), 6(282), 7(283))

Ротмістрівка (Рахмістрівка) – містечко Київської губернії, Черкаського повіту. За переписом 1897 р. в містечку проживало 4 823 мешканців, серед них 1 785 євреїв..

У середині 19 ст. у Ротмістрівці було засновано хасидський двір, фундатором якого був раббі Йоханан (1812, Чорнобиль – 1895, Ротмістрівка) – восьмий син рабина Мордехая з Чорнобиля, онук засновника чорнобильської хасидської династії Менахема Нохума Бен Цві.

Старший сина раббі Йоханана з Рахмістрівки Давид був рабином у Златополі. Його другий син

Мордехай переїхав до Палестини, помер у 1921 р. Третій син раббі Менахем Нахум (помер у 1937 р.) був змушений покинути Ротмістрівку у роки Громадянської війни. Він оселився у Миколаєві разом із сім'єю. У 1926 р. отримав дозвіл на переїзд до Палестини, останні роки життя провів в Єрусалимі.

1914 р. в містечку проживало близько 350 єврейських сімей.

У травні 1919 р. в Ротмістрівці влаштувала погром банда Григор'єва. 14 людей було вбито і дев'ять поранено, місто було пограбовано, а деякі будинки та магазини спалено. Після погрому частина євреїв виїхала з містечка, переважно до Черкас та Сміли.

У грудні 1919 р. до шtetлу прибули денікінські війська, і теж влаштували погром.

У січні 1941 р. євреїв Ротмістрівки, що залишилися, депортували до Сміли, де їх було вбито.

(Продовження в наступному номері)

Шановні підопічні ЧОБЄФ „Хесед Дорот“!

Для надання вам будь-якої благодійної допомоги ми маємо зібрати документально підтверджену інформацію про ваші доходи. Будь ласка, у строк до **1 вересня 2025 р.** здайте куратору Хеседу або надішліть поштою на адресу 18010, м. Черкаси, вул. Б. Хмельницького, 66 наступні документи:

- Довідку з Пенсійного фонду** про розмір вашої пенсії (та/або пенсії чоловіка/дружини) за червень або липень 2024 р. (Це стосується і випадку, якщо шлюб не зареєстрований). Якщо ви отримуєте пенсію на банківську картку, можна взяти довідку про розмір вашої пенсії в банку з печаткою банку (або сформувати довідку в застосунку Приват24).
- Для працюючих** – необхідно здати довідку про розмір заробітної плати, включаючи червень 2024 р., із зазначенням суми чистого доходу – „на руки“.

У випадку, якщо ви (і/або чоловік/дружина) періодично працюєте або працюєте не офіційно, і документів про доходи надати не можете, то потрібно написати заяву на ім'я директора благодійного фонду із зазначенням роду занять та середньомісячного доходу.

Адміністрація ЧОБЄФ „Хесед Дорот“.

Єврейські свята 5786 (2025–2026) року

23 – 24 вересня 2025 р.	Рош а-Шана	2 – 9 квітня 2026 р.	Песах
2 жовтня 2025 р.	Йом Кіпур	5 травня 2026 р.	Лаг ба-Омер
7– 13 жовтня 2025 р.	Сукот	22 – 23 травня 2026 р.	Шавуот
14 жовтня 2025 р.	Шміні Ацерет	23 липня 2026 р.	Пост 9 Ава
15 жовтня 2025 р.	Сімхат Тора	12 – 13 вересня 2026 р.	Рош а-Шана
15 – 22 грудня 2025 р.	Ханука	21 вересня 2026 р.	Йом Кіпур
2 лютого 2026 р.	Ту бі-Шват	26 вересня – 2 жовтня 2026 р.	Сукот
3 березня 2026 р.	Пурим	3 жовтня – Шміні Ацерет ; 4 жовтня – Сімхат Тора	

Згідно єврейській традиції свято починається ввечері попереднього дня після заходу сонця.

Шановні читачі!

Починається підписка на газету „Інейнем“ на **2026 рік!**

Якщо ви бажаєте отримувати свіжий номер нашої газети у себе дома, звертайтеся до редакції газети. Не відкладайте на потім. Приходьте зараз!

Проект „ТУРБОТА ПОКОЛІНЬ – ХЭСЭД ДОРОТ“ було створено та працює за підтримкою „Джойнт“ (JDC) – провідною єврейською міжнародною гуманітарною організацією, яка понад 30-ти років допомагає нужденним євреям і розвиває єврейське життя у країнах колишнього Радянського Союзу. Детальну інформацію про JDC ви знайдете на сайті: www.JDC.org

Цдака ЧОБЄФ „Хесед-Дорот“.

Сайт ЧОБЄФ „Хесед-Дорот“.

Сторінка ЧОБЄФ „Хесед-Дорот“ в мережі Фейсбук.

Соціальні послуги для підопічних (жертв нацизму) ЧОБЄФ „Хесед-Дорот“ надаються за підтримки гранту від „Конференції з матеріальних претензій єврейського населення до уряду Німеччини“.

Газета „Разом–Інейнем“. Засновник – Черкаський обласний благодійний єврейський фонд „Турбота поколінь – Хесед Дорот“.

ідентифікатор медіа – R30-03581.

Адреса редакції: 18010, Черкаси, вул. Б.Хмельницького, 66.
(0472)37-70-79, 54-41-48; 54-43-11.
e-mail: ineinem20@gmail.com <http://hesed-dorot.ck.ua>
Надруковано в друкарні м. Чернобай. Наклад 800 прим.
Підписний індекс 90781.
Розповсюджується безкоштовно.

Наші спонсори: Єврейська Федерація Великий МетроВест Нью-Джерсі та Міжнародна громадська організація Центр „Джойнт“.

Прохання поводитися з цим виданням акуратно – в ньому є слова Тори.